

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде и заштите животне средине доноси

ПРАВИЛНИК
О МЕТОДАМА ИСПИТИВАЊА СОРТЕ РИЦИНУСА (*Ricinus communis L.*)
РАДИ ПРИЗНАВАЊА СОРТЕ
(Објављен у „Службеном гласнику РС”, број 145/14 од 29.12.2014. године)

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорте рицинуса (у даљем тексту: сорта) на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорте.

Члан 2.

Методама из члана 1. овог правилника испитују се одређене битне особине сорте, ради утврђивања:

- 1) производне и употребне вредности сорте (VCU тест);
- 2) различитости, униформности и стабилности сорте (DUS тест).

Методе испитивања сорте су скуп поступака и података које предузима, односно прикупља правно лице, предузетник или физичко лице које испуњава услове прописане законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља за вршење испитивања сорте (у даљем тексту: извођач огледа).

Члан 3.

Производна и употребна вредност сорте (VCU тест) утврђује се на основу резултата испитивања одређених битних особина сорте које се односе на:

- 1) дужину вегетације;
- 2) висину биљке;
- 3) висину грозда;
- 4) садржај влаге у зрну;
- 5) % љуске;
- 6) садржај уља;
- 7) садржај виших масних киселина у уљу;
- 8) масу 1000 семена (g);
- 9) хектолитарску масу (kg/hl);
- 10) боју семена;
- 11) толерантност на болести и штеточине.

Сорта се испитује тако што се битне особине из става 1. овог члана сорте која се испитује упоређују са битним особинама једне или више сорти стандард, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Члан 4.

Сорта се испитује у једном или више огледа постављених на огледном пољу на више локалитета.

Оглед из става 1. овог члана чине елементарне парцеле на којима се врши испитивање.

Оглед из става 1. овог члана изводи се по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања.

Члан 5.

За испитивање на огледном пољу доставља се семе сорте које је испитаног квалитета, здравствено исправно и нетретирано инсектицидима и фунгицидима.

Члан 6.

Предусев на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање сорте мора да буде иста култура.

Сорта се на истом огледном пољу може испитивати најмање после четири године, под условом да у том периоду нису сејане друге уљане биљне врсте.

Сорта се испитује на земљишту које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина и по потреби предсетвено третирано инсектицидима.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се на огледном пољу тако да буду у складу са највишим нивоом технологије производње ричинуса, а ради испољавања генетског потенцијала сорте.

Сетву сорти у једном огледу треба обавити истог дана и у року који се у том локалитету сматра оптималним.

Члан 7.

Оглед за испитивање сорте поставља се са елементима датим у Табели - Елементи огледа за испитивање сорте.

Табела - Елементи огледа за испитивање сорте

Елементи огледа	
дужина елементарне парцеле	7,2 m
ширина елементарне парцеле	4,2 m
површина елементарне парцеле	30,24 m ²
број редова по елементарној парцели	6
размак између редова	70 cm
размак у реду	30 cm
број биљака у реду	24
број биљака на парцели	144
број биљака на хектару	47.619
размак између парцела	1 m
размак између блокова (понављања)	1,5 m
заштитни појас (око целог огледа минимум)	1-3 m

Члан 8.

У периоду вегетације сорте на огледном пољу, евидентирају се:

- 1) датум сетве;
- 2) датум ницања (када је више од 75% никлих биљака);
- 3) датум цветања (када је више од 50% цветалих биљака);
- 4) датум физиолошке зрелости (чаура браон боје);
- 5) дужина вегетације (број дана од ницања до физиолошке зрелости);
- 6) датум жетве;
- 7) висина биљке у см (мерити од основе до врха стабљике и то у трећем реду на по 10 биљака из сваког понављања – укупно 50 биљака);
- 8) висина грозда у см (мерити са истих биљака са којих се мери и висина биљака);
- 9) број гроздова по биљци (са истих биљака са којих се мери висина биљке и висина грозда).

Члан 9.

У току испитивања сорте на огледном пољу врши се праћење и оцењивање толерантности на следеће болести: фузариозе (*Fusarium oxysporum Schlecht f.Sp. ricini /Wr./ Gordon*), увенуће биљака (*Sclerotium bataticola Taub.*), сиву трулеж (*Botrytis cinerea Pers.*) и лисну пегавост (*Alternaria sp.*):

- 1) фузариоза (*Fusarium oxysporum Schlecht f.Sp. ricini /Wr./ Gordon*) - у сваком понављању утврђује се проценат оболелих биљака у фази 2-3 права листа;
- 2) увенуће биљака (*Sclerotium bataticola Taub.*) - утврђује се пред зрење у сваком понављању. Интензитет напада изражава се у %;
- 3) сива трулеж (*Botrytis cinerea Pers.*) - прва оцена у фази од 1-2 права листа, а друга оцена у фази цветања. Изражава се у % од укупног броја биљака по понављању;
- 4) лисна пегавост (*Alternaria sp.*) - оцена у фази пуног цветања по скали од 0-5 (оцена 0 = до 1; оцена 1 = 2-10; оцена 2 = 11-25; оцена 3 = 26-50; оцена 4 = 51-75; оцена 5 = преко 75).

Члан 10.

Ако се у току испитивања сорте на огледном пољу појаве биљне штеточине у значајнијем броју врши се њихово евидентирање.

Члан 11.

Непосредно пред жетву утврђује се број биљака на елементарној парцели у свим понављањима. Дозвољено одступање је 15% празних места од укупног броја биљака на елементарној парцели.

Члан 12.

Извођач огледа обавља жетву свих сорти из једног огледа, у истом дану, у фази пуне зрелости.

Члан 13.

Непосредно након жетве утврђује се принос зрна и проценат влаге у зрну по елементарној парцели за свако понављање.

Принос зрна се обрачунава на бази 11% влаге по елементарним парцелама.

Члан 14.

Испитивања у лабораторији обухватају: садржај воде у зрну, % љуске, маса 1000 семена (g), хектолитарска маса (kg/hl), садржај уља (%), боја семена, садржај виших масних киселина у уљу.

Испитивања се врше из једног просечног узорка семена од 1 kg из свих понављања, узетог са сваког локалитета након жетве.

Узорак семена из става 2. овог члана се пакује у натрон или платнену кесу, затвара се, обележава додељеним шифрама које је имао у огледу и доставља овлашћеној лабораторији која ради анализе узорака.

Члан 15.

Извођач огледа који испитује сорту на огледном пољу евидентира: назив извођача огледа; име и презиме одговорног лица за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед; тип земљишта и садржај хранљивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из чл. 8-11. и члана 13. овог правилника, као и друге податке који утичу на принос испитиване сорте (оштећења од дивљачи, птица, штеточина, природних непогода и друго).

Извођач огледа који испитује сорту у лабораторији евидентира податке из члана 14. овог правилника, као и назив извођача огледа одговорно лице за извођење огледа и локалитет и шифру сорте са локалитета на коме се изводи оглед.

Подаци из ст. 1. и 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

Члан 16.

Различитост, униформност и стабилност сорте (DUS тест) испитује се методом одређеном техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте.

Члан 17.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-188/2014-09
У Београду, 24. децембра 2014. године

МИНИСТАР

проф. др Снежана Богосављевић-Бошковић

